

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Студент гр. ЕДм-21 Вегера Н.Ю.

Екологічної та економічної оптимізації ефективності використання земельних ресурсів можливо досягти шляхом землевпорядного проектування з дотриманням усіх необхідних для цього умов. Серед них головне місце посідає системний принцип, який орієнтований на гармонізацію двох складових (економічної та екологічної) механізму реалізації цілей системи використання земельних ресурсів, забезпечує оптимальне співвідношення між економічним зростанням та поліпшенням якісного стану земельних ресурсів.

Методика визначення еколого-економічної ефективності використання земельних ресурсів повинна включати в себе економічні та екологічні складові. Основним завданням еколого-економічних показників є оцінка економічних результатів господарської діяльності з урахуванням антропогенних змін природного середовища в цілому. В умовах значного техногенного навантаження на природне середовище показники еколого-економічної ефективності повинні бути основою для оцінки землекористування і системи землеробства.

В умовах гострої екологічної кризи саме екологічна складова є пріоритетною. Екологічна ефективність характеризується можливістю зменшення наслідків інтенсивного антропогенного впливу і втручання в навколишнє середовище, створення умов для розширеного відтворення природних ресурсів. Визначають такі показники екологічної ефективності: коефіцієнт екологічної активності (відношення науково обґрунтованих нормативів або показників екологічної ефективності заходів до фактичних); структура і ефективність капіталовкладень та поточних витрат на охорону і відтворення земельних ресурсів; динаміка витрат на збереження гумусу та окремих елементів живлення; динаміка стану і якості земельних ресурсів; динаміка показників негативного антропогенного впливу на земельні ресурси (забруднення, зміна ландшафту); темпи відтворення природного стану якості земель; динаміка впровадження прогресивних технологій [1].

Екологічні передумови оптимізації використання земельних ресурсів можна визначити за допомогою індексу екологічної невідповідності існуючого використання орних земель (I_H) та перевищення припустимої розораності (Π) [2]:

$$I_H = Z_0 / O,$$

де Z_0 – загальна (облікова) площа ріллі;
 O – площа орнопридатних земель, яка може бути розрахована за формулою:

$$O = Z_0 - (D + H),$$

де D – площа деградованих та інших малопродуктивних орних земель;
 H – площа ґрунтів, які за інтенсивного використання є схильними до деградації.

Перевищення припустимої розораності дорівнює:

$$\Pi = (I_H - 1) * 100$$

Запропонований підхід, побудований на врахуванні характеру ґрунтового покриву, дозволяє встановити реальну екологічну ситуацію. Консервація орнопридатних земель дасть можливість уникнути значних втрат.

Узагальнюючи погляди науковців на оцінку еколого-економічної ефективності використання земельних ресурсів можна визначити наступні показники: економічна ефективність екологічних витрат; відвернений еколого- економічний збиток; додатковий обсяг продукції отриманої внаслідок екологічно спрямованих заходів; додатковий чистий дохід після впровадження землеохоронних заходів.

Оптимізація використання, збереження якості і підвищення ефективності використання земельних ресурсів вимагає творчого і науково-обґрунтованого підходу до земельних ресурсів. Тому спираючись на модернізовану кадастрову систему та ефективне управління земельними ресурсами шляхом урахування еколого-економічної складової їх оцінки, можна буде досягти суттєвого позитивного впливу на економіку.

1. Дорогунцов С. І. Удосконалення управління природокористуванням в АПК / С. І. Дорогунцов, П. П. Борщевський, Н. В. Данилишин. – К. : Урожай, 1992. – С. 96-98.
2. Олександр Канах. Увага до землі – наш почесний обов'язок / О. Канах // Землепорядний вісник. – 2013. - №2. – С. 12.

Науковий керівник: ас. Коваленко Є.В.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 17-18.